

Оценка кампании. Анализ различных методов при использовании доходного похода // lev leifer @ hotmail.com; refko @ rol.ru. 11. Ибрагимов Р. Управление по стоимости как система менеджмента // rauf ibragimov @ mtu-net.ru. 12. Никифорова Е., Резникова Н. Система сбалансированных показателей: интегрированный менеджмент//Проблемы теории и практики управления. – 2006. – С. 46-53. 13. Огієр Т., Рагман Дж., Спайсер Л. Справжня вартість капіталу. Практичний посібник з прийняття фінансових рішень / Пер. з англ.; За наук. ред. О.Б. Ватченко. – Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2007. – 288 с. 14. Панков В.А., Гаришина О.К. Теоритические основы определения стоимости предприятия в транзитивной экономике // Вісник економічної науки України. – 2005. – №2. – С.91–94.

УДК: 658.15

А.І. Ясінська

Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра обліку та аналізу

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

© Ясінська А.І., 2007

Визначено місце витрат в системі об’єктів управління основними видами господарської діяльності підприємства, мету та основні завдання управління витратами.

In article was determined place of costs in the system of objects of main types of enterprises economic acting goal and main tasks of costs management.

Постановка проблеми. Зарубіжний досвід багатьох розвинутих країн Західної Європи та США свідчить про те, що питанню раціонального управління витратами приділяється велика увага з боку менеджерів та власників підприємств. Сформована на підприємствах цих країн система менеджменту спрямована на забезпечення ефективності виробничих процесів, аналіз і використання факторів зниження витрат задля покращання фінансових результатів діяльності та максимізації створюваних споживчих цінностей.

У період трансформації української економіки та розвитку ринкових відносин виникає потреба у побудові якісних систем управління господарською діяльністю на вітчизняних підприємствах. Такі системи управління мають сприяти зниженню витрат, зростанню доходів і рентабельності виробництва, підвищенню конкурентоспроможності підприємств на ринку.

Аналіз досліджень і публікацій. Аналіз останніх публікацій свідчить про те, що, як правило, науковці і практики [4, 6, 9, 19, 17] досліджують окремі аспекти управління витратами, зокрема пов’язані з вдосконаленням обліково-розподільних, аналітичних та планово-бюджетних процедур. Однак, незважаючи на чималу кількість наукових праць, не сформовано цілісної концепції управління витратами в системі управління господарською діяльністю підприємства для забезпечення його конкурентоспроможності на ринку.

Цілі статті. Стабільність і розвиток будь-якого суб’єкта підприємництва на ринку залежить від створення ефективної системи управління господарською діяльністю. Головним завданням статті є визначення місця і основних принципів управління витратами в системі управління господарською діяльністю підприємства за умов нестабільного конкурентного ринкового середовища.

Основний матеріал. За умов динамічних змін та глобалізації підприємницького середовища, загострення конкуренції існує необхідність у формуванні ефективної системи управління діяль-

ністю суб'єктів господарювання, спрямованої на забезпечення їх конкурентоспроможності і економічного розвитку на ринку. Управління господарською діяльністю – це складний і багатогранний процес. Це зумовлено особливостями об'єкта управління, зокрема складністю і динамічністю господарського процесу, залежністю результатів господарської діяльності від впливу значної кількості зовнішніх і внутрішніх щодо підприємства чинників.

В минулому галузь управління підприємствами була зосереджена на управлінні виробничими процесами. Однак останнім часом сфера дії управління значно розширилася. Управлінська діяльність застосовується тепер до широкого спектра дій і ситуацій поза виробництвом: фінансовими результатами, грошовими потоками, фінансовими інвестиціями, ризиками.

Постійні зміни в господарській діяльності підприємства вимагають змін у методах і формах управління ними. Обмеження ресурсів і досягнення запланованої ефективності потребують постійного зіставлення витрат і отриманих результатів. Ускладнюється управління господарською діяльністю підприємства ще й тим, що впродовж останніх років мають місце інфляційні процеси, які не сприяють збільшенню прибутку. Прибуток підприємства досягається переважно не за рахунок зниження витрат на виробництво продукції, а за рахунок зростання ціни, коли зберігається значна частка збиткових підприємств і зростає загальна сума збитків. Тому для досягнення високоефективного ведення господарства, максимізації прибутку, оптимізації обсягів виробництва і виробничих витрат необхідно здійснювати управління господарською діяльністю підприємства та її окремими складовими.

Розвиток управлінської діяльності зумовив виділення її у самостійну сферу наукових знань, яка включає предмет дослідження, специфічні проблеми і підходи до їх вирішення. Наукових підходів, які характеризують аспекти управління, виділяють більше десятка. Найістотнішими з них є: системний, комплексний, інтеграційний, маркетинговий, функціональний, динамічний, відтворювальний, нормативний, кількісний (математичний), адміністративний, поведінковий, ситуаційний [1, 2, 3, 10, 16].

Розглядаючи сутність кожного з підходів, потрібно враховувати технічні, економічні, організаційні та соціальні проблеми підприємства, складність яких збільшується в умовах ринкового середовища. Аналізуючи вітчизняні і зарубіжні джерела [4, 5, 8, 15], можна зробити висновок, що для підвищення якості управління та ефективності господарської діяльності підприємств доцільнішим є використання саме системного підходу.

Системний підхід є засобом вирішення складних проблем, може використовуватись у різних ситуаціях, в його основу покладено наукові методи і він забезпечує одержання результатів відповідно до конкретної діяльності системи.

Питання системного підходу до управління розглянуто в роботах таких авторів, як: Станфорд Л. Оптнер [13], Кліланд Д., Кінг В. [8], В. Волкова [14], В. Панасюк В.М. [11], І. Давидович [5], А. Турило, Ю. Кравчук [15], Л. Нападовська [9] та інші.

Прийняття правильних рішень можливе тільки тоді, коли є розуміння процесів і явищ, стосовно яких приймається рішення. Кожен об'єкт, стосовно якого приймається рішення, потрібно розглядати, визначивши мету, способи та засоби, і здійснювати дослідження систематизовано, тобто в певній послідовності.

Систематизація господарської діяльності вітчизняних підприємств визначена на нормативно-законодавчому рівні. Зокрема, згідно з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку у господарській діяльності підприємства виділяють операційну, фінансову та інвестиційну складові.

Операційна діяльність – це основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційними чи фінансовими. До фінансової діяльності належить діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства. Інвестиційна діяльність охоплює придбання та реалізацію тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів [7, с. 231].

В літературних джерелах з менеджменту виділяють такі основні об'єкти управління господарською діяльністю: управління трудовими, фінансовими, інвестиційними ресурсами, управління якістю та потенціалом підприємства.

Основними завданнями управління господарською діяльністю є:

- стратегічні – зростання обсягу продажів, збільшення прибутку, вихід на нові ринки збуту, збільшення прибутку, дохід на інвестований капітал, оптимізація ризиків;
- виробничі – підвищення продуктивності праці, підвищення якості продукції;
- підтримуючі – стабілізація фінансового стану, раціональне використання ресурсів, збільшення обсягу науково-дослідних розробок, удосконалення управління.

Виконання поставлених завдань безпосередньо пов'язане з управлінням доходами, витратами, фінансовими результатами, грошовими потоками та ризиками.

Тому основними об'єктами управління господарською діяльністю підприємства є доходи, витрати, фінансові результати, грошові потоки та ризики. Взаємозв'язок цих складових полягає у тому, що зміна величини одного з них призводить до зміни величини іншого, і істотно може впливати на фінансові результати підприємства, його фінансову стійкість та темпи економічного зростання. На рисунку показано місце витрат в системі об'єктів управління за основними видами господарської діяльності підприємства.

Одним з найважливіших і найскладніших об'єктів в системі управління господарської діяльності є витрати. Це пов'язано з великою кількістю видів витрат, впливу різних факторів на витрати та характер реагування на вплив цих чинників.

Ефективність механізму управління господарською діяльністю залежить від рівня керованості витратами. Витрати на виробництво продукції є одним з основних об'єктів управління на мікрорівні. Метою управління витратами є зниження або оптимізація витрат на одиницю виробленої продукції, підвищення рентабельності господарських процесів, видів діяльності, мінімізація співвідношення витрати/дохід, максимізація створюваної на підприємстві цінності споживачів, оптимізація структури витрат та рівня ризику господарської діяльності.

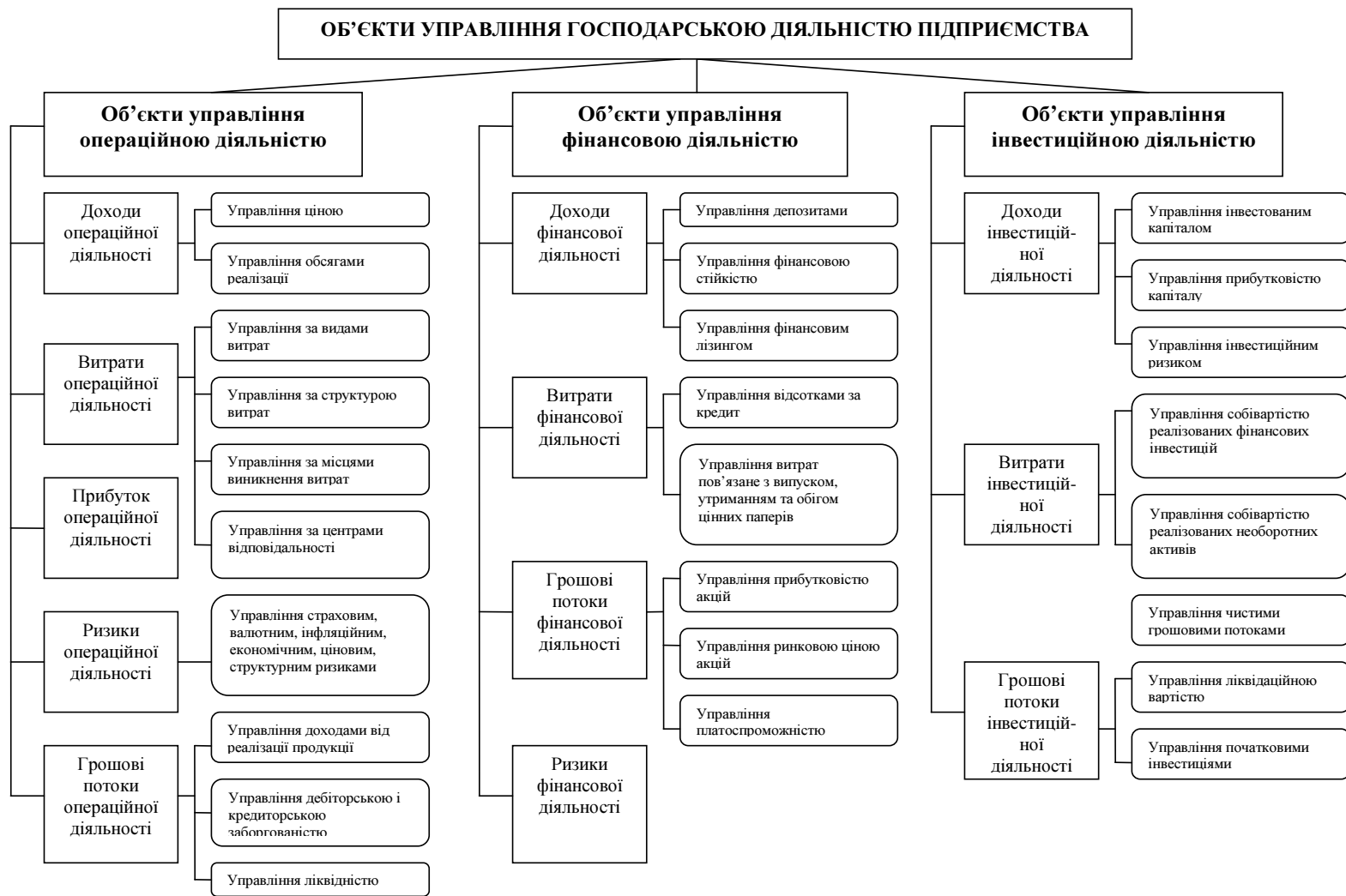
Якість та системність інформації для прийняття управлінських рішень в управлінні господарською діяльністю залежатиме від системи обліку витрат. Але сучасні системи обліку і контролю спрямовані насамперед на зовнішніх користувачів інформації, і не містять такої системи управління, яка б враховувала потреби всіх суб'єктів господарювання.

Управління витратами підприємства вимагає системного підходу до їх вивчення, метою якого є оптимальне використання ресурсів і забезпечення росту ефективності виробництва.

Ефективність управління господарською діяльністю характеризується отриманими результатами. Мета системи управління господарською діяльністю залежить від прийнятої стратегії забезпечення конкурентоспроможності розвитку підприємства на ринку та його поточних завдань на плановий період. Тому результат можна оцінювати за показниками приросту прибутку, доходу, підвищення ринкової вартості підприємства, зростання рентабельності інвестицій у капітал підприємства чи збільшення суми створюваної на підприємстві доданої економічної цінності.

Згідно з сучасними економічними теоріями стратегічного розвитку підприємства можуть забезпечити свою конкурентоспроможність на ринку, дотримуючись таких підходів до формування своїх конкурентних переваг на ринку:

- 1) лідерство за витратами;
- 2) лідерство за якісними характеристиками продукції (міцність, економічність);
- 3) лідерство за ціною;
- 4) лідерство за надійністю та швидкістю доставки;
- 5) лідерство у вузькій сфері ринку (індивідуалізація за вимогами замовників);
- 6) лідерство за гнучким регулюванням обсягу виробництва.

Місце витрат в системі об'єктів управління основними видами господарської діяльності підприємства

Висновки. Налагоджена система управління витратами господарської діяльності підприємства повинна сприяти підвищенню її ефективності, збільшенню доходів і фінансових результатів підприємства, фінансовій стабільності економічної діяльності і розвитку підприємства у конкурентному ринковому середовищі. Основна мета системного підходу управління господарської діяльності полягає в управлінні підприємством як загалом, так і одночасно в управлінні окремими підсистемами, враховуючи певні зміни і фактори, які можуть впливати на підприємство і на функціонування системи загалом.

1. Белінський П.І. *Менеджмент виробництва та операцій: Підручник.* – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 624 с. 2. Василенко В.О., Ткаченко Т.І. *Виробничий (операційний) менеджмент: Навч. посібник.* – 2-ге вид., виправ. і доп. / За ред. В.О. Василенка. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 535 с. 3. Васильков В.Г. *Організація виробництва: Навч. посібник.* – К.: КНЕУ, 2003. – 524 с. 4. Голов С.Ф. *Управлінський облік: Підручник.* – К.: Лібра, 2003. – 704 с. 5. Давидович І.Є. *Управління витратами: Навч. посібник.* – 2-ге вид., перероб. і доп. – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – 228 с. 6. Данилюк М.О., Лецій В.Р. *Теорія і практика процесно-орієнтованого управління витратами.* – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2002. – 242 с. 7. Загородній А.Г., Партин Г.О., Пилипенко Л.М. *Бухгалтерський облік: Основи теорії та практики: Підручник.* – 4-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 550 с. 8. Клиланд Д., Кинг В. *Системний аналіз и целевое управление / Пер. с англ.* – М.: Сов. радио, 1974. – 280 с. 9. Нападівська Л.В. *Управлінський облік: Монографія.* – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. – 450 с. 10. Осовська Г.В., Осовський О.А. *Менеджмент організацій: Навч. посібник.* – К.: Кондор, 2005. – 860 с. 11. Панасюк В.М. *Витрати виробництва: управлінський аспект.* – Тернопіль: Астон, 2005. – 228 с. 12. Попов О. *Управління витратами // Економічна енциклопедія: У 3-х т. Т. 3.* – К.: Видавничий центр “Академія”, 2002. – 952 с. 13. Станфорд Л. *Оптнер. Системний аналіз для рішення делових и промислових проблем / Пер. с англ. С.П. Никанорова.* – М., 1967. – 213 с. 14. *Теория систем и методы системного анализа в управлении и связи / В.Н. Волкова, В.А., Воронков, А.А., Денисов и др.* – М.: Радио и связь, 1983. – 248 с. 15. Турило А.М., Кравчук Ю.Б., Турило А.А. *Управління витратами підприємства: Навч. посібник.* – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 120 с. 16. *Управління виробництвом: Навч. посібник / М.П. Бутко, Д.І. Котельников, М.І. Мурашко, Л.Д. Оліфіренко* – К.: Знання України, 2006. – 296 с. 17. Цал-Цалко Ю.С. *Витрати підприємства: Навч. посібник.* – К.: ЦУЛ, 2002. – 656 с.

УДК 001.891:[338.45:621]

О.С. Яцюк

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
кафедра економічної теорії

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОЦІНКА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

© Яцюк О.С., 2007

Розглянуто особливості функціонування машинобудівної галузі, проаналізовано результати діяльності машинобудівних підприємств Івано-Франківської області, оцінено перспективи їх розвитку.

The specifics of activity of the machine-building industry of Ukraine, the analyze of the financial results of machine-building enterprises of Ivano-Frankivsk region and the estimation of the perspectives of their development are considered.

Постановка проблеми. У сучасному глобальному економічному середовищі, що швидко змінюється та постійно породжує нові загрози та можливості, для України надзвичайно важливим є питання визначення чіткої стратегічної мети розвитку її економічної системи та на її основі